

LAUSUNTO  
HE 2/2026 vp  
Pro Vege ry  
12.3.2026

## Pro Vege ry:n lausunto hankintalain muutosta koskevasta hallituksen esityksestä

Pro Vege ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä. Pro Vege edustaa monipuolista joukkoa kotimaisia kasvipohjaisen ruuan toimijoita edistäessään alan toimintaedellytyksiä sekä kestävää ja terveellistä ruokajärjestelmää Suomessa.

Esitämme, että:

1. Kilpailutuksissa tulisi varmistaa ravitsemussuositusten huomioon ottaminen.
2. Lain jatkovalmistelussa olisi perusteltua harkita suora viittausta ravitsemussuositusten noudattamiseen julkisissa ruokapalveluissa, sillä ne tukevat esityksessä mainittujen ravitsemus-, kestävyys-, kokonaisturvallisuus- ja huoltovarmuustavoitteiden saavuttamista.
3. Lain jatkovalmistelussa on huomioitava, miten välttää hankintojen pirstaloituminen.
4. Elintarvikehankintojen erityispiirteet huomioidaan lain jatkovalmistelussa.
5. Ruokapalveluiden rooli ruokaturvan takaajana, ruokakasvattajana ja yhtenä kansallisen ruokastrategian toimeenpanijana tunnistetaan entistä paremmin lain jatkovalmistelussa.
6. Huoltovarmuuden ja kriisivarautumisen näkökulmasta on tärkeää vahvistaa kasvipohjaisen ruuantuotannon edellytyksiä resurssitehokkuuden ja vähäisten tuotantopanostarpeiden vuoksi.

## Vähimmäisomistusosuusvaatimus

Kilpailutuksen kriteereissä on ravitsemussuositusten noudattamisesta on tehtävä velvoittavaa

Ruokapalvelumarkkinoiden avautuminen yksityisille toimijoille voi johtaa siihen, että kilpailutuksissa painottuu entistä voimakkaammin hinta muiden tavoitteiden, kuten ravitsemuksen

ja kestävyys, kustannuksella. Valtion ravitsemusneuvottelukunnan laatimien ravitsemussuositusten pohjalta valmistellaan parhaillaan uusia kouluruokailun ohjeistuksia, jotka on tarkoitus julkaista vuonna 2027. On ongelmallista, jos samaan aikaan toteutettava hankintalain muutos heikentää tämän julkisen ohjausvälineen käytännön toimeenpanoa ruokapalveluissa.

Ravitsemussuositusten noudattaminen on säästölähde, ei kuluerä. [Tanskassa tehdyn selvityksen](#) mukaan terveydenhuollon kustannuksissa säästettäisiin vuosittain noin 2,7 miljardia euroa, jos väestö noudattaisi ravitsemussuosituksia. [Norjassa tehdyssä vastaavassa selvityksessä](#) huomioitiin lisäksi parantunut työkyky sekä vähentyneet ja lyhentyneet sairauspoissaolot, jolloin kansantaloudellinen vaikutus nousi yli 10 miljardiin euroon. Suomessa samankaltainen selvitys on tekeillä.

Näitä myönteisiä taloudellisia vaikutuksia ei nähdä suoraan ruokapalveluiden hankinnoissa, mutta ne tukevat hankintalain uudistuksen pitkän aikavälin taloudellisia tavoitteita. Siksi hankintalain uudistamisen jälkeen toteutettavissa **kilpailutuksissa tulisi varmistaa ravitsemussuositusten huomioon ottaminen**. Hallituksen esityksessä kannustetaan kuntia ja hyvinvointialueita huomioimaan hankintastrategioissaan mm. ympäristön kestävyys ja ravitsemus, sekä siinä ehdotetaan lisättäväksi tavoitteisiin huoltovarmuus ja kokonaisturvallisuus. Nämä tavoitteet toteutuvat pitkälti ravitsemussuosituksilla, jotka ohjaavat kestävää ja terveellistä ruokavaliota.

## Hankintojen mahdollinen pirstaloituminen heikentää kasvipohjaisia tuotteita valmistavien yritysten edellytyksiä

Hallituksen lakiesitys voi johtaa siihen, että elintarvikehankinnat hajautuvat nykyistä pienempiin hankintayksiköihin. Tämä aiheuttaa sen, että elintarvikeyhtiöiden ei ole kannattavaa tarjota tuotteita suoratoimittajana pienille toimijoille, mikä vaikeuttaa hankintaa, rajoittaa valikoimaa ja nostaa tuotteiden hintaa. Lisäksi ruokapalveluiden hankintaosaaminen pirstaloituu ja erikoistuneiden tuoteryhmien, kuten kasviproteiinien ja kasvimeijerituotteiden kilpailuttaminen voi vaikeutua. Suuremmissa ruokapalveluorganisaatioissa on usein kehittynyt osaamista uusien tuoteryhmien käyttöönotossa ja kilpailutuksessa. Mikäli tämä osaaminen hajautuu, se voi heikentää kotimaisten kasvipohjaisten tuotteiden pääsyä julkisiin ruokapalveluihin.

Ruokapalvelut muodostavat tärkeän kotimarkkinan uusille elintarvikeinnovaatioille. Kotimarkkinan heikentyminen hidastaa niiden yritysten ja tuoteryhmien kasvua, joiden varaan ruokasektorin kasvu- ja vientipotentiaalia varataan. Kasviproteiinien, solumaatalouden ja kaurameijerituotteiden osuus kattaa yli puolet ruokasektorin kasvupotentiaalista 2035 saakka (Lähde: [Ruoka-ala kasvuun viennin ja ruokainnovaatioiden vetämänä](#), Luonnonvarakeskus, 2024).

Lain jatkovalmistelussa on huomioitava, miten välttää hankintojen pirstaloituminen.

## Huoltovarmuus

Lakiesityksessä ansiokkaasti alleviivataan tarvetta varmistaa huoltovarmuuden kannalta riittävän omavarainen ja monipuolinen alkutuotanto ja jalostus sekä elintarvikkeiden saatavuus häiriötilanteissa, sekä varautuminen erityyppisiin häiriö- ja poikkeustilanteisiin.

Huoltovarmuuden näkökulmasta ja poikkeustilanteisiin varautumiseksi on tärkeää huomioida kasvipohjaisen ruuantuotannon rooli. Kasvipohjaisen ruuan tuotanto on resurssitehokasta, sillä se on vähemmän riippuvaista tuontipanoksista, kuten rehuista ja lannoitteista. Häiriö- ja kriisitilanteissa ruokajärjestelmän kyky tuottaa ruokaa mahdollisimman tehokkaasti suoraan ihmisravinnoksi korostuu, kun tuotantopanoksista syntyy niukkuutta. Siksi **huoltovarmuuden vahvistamisessa tulisi huomioida kasvipohjaisen ruokaketjun kehittäminen**. Tämä tarkoittaa erityisesti alkutuotannon monipuolistamista sekä kasvipohjaisten tuotteiden jalostusasteen vahvistamista kotimaisessa elintarvikejärjestelmässä. Kotimaisten kasvipohjaisten tuotteiden valmistusedellytyksiin tulee panostaa, sillä monet näistä tuotteista vastaavat hyvin kriisitilanteiden tarpeisiin pitkien säilyvyysaikojensa ansiosta.

## Pro Vege ry

*Pro Vege on kasvipohjaisen ruuan toimialayhdistys. Laajaan 42 toimijan jäsenkuntaan kuuluvat elintarvikevalmistajien lisäksi kaikki Suomen suurimmat päivittäistavaraketjut sekä toimijoita muun muassa ravintolalientältä, tutkimuksesta ja bioteknologiasta. Tavoitteenamme on lisätä kasvipohjaisen ruuan kysyntää ja tarjontaa. Näin vahvistamme sen markkinan kasvua niin kotimaassa kuin viennissä. Kasvu tuo mukanaan uusia elinkeino- ja työllisyysmahdollisuuksia, sekä hyötyjä kansanterveydelle, ilmastolle ja ympäristölle. Se hyödyttää koko Suomea.*

[www.provege.fi](http://www.provege.fi)

BABA FOODS

DAYA

enifer.

FF  
FOODS OF FINLAND  
EST. 2010

Food & Comms

FOODFARM

foo<sup>ed</sup>  
deli  
doo

FRIDOK

GREEN PLANET  
LIFE

HAPPY PLANET  
PROTEIN

HERNIS

Jalofoods

JUUSTOPORTTI

K

KOTIPIZZA  
GROUP

LAB University of Applied Sciences

LEIPURIN.

LINDL

linseed

midsona

MUS

MUU  
DAME DAME WE'VE GOT VEGETABLES

MB

THE ORIGINAL  
OAT  
LY!

RAISIO

Ruokailo

Sevan

S

Sopu

UNICAFE

Unlimited Foods

Vege-  
firma

vegem

VOIMA  
PAPU

VOIMA  
PAPU

Vöner

VTT

WEEFY

WWF

YMPAKTI